

SISTEMA DE VIGILÀNCIA I CONTROL DELS ORGANISMES GENÈTICAMENT MODIFICATS (OGM) A CATALUNYA

ANY 2007

SISTEMA DE VIGILÀNCIA I CONTROL DELS ORGANISMES GENÈTICAMENT MODIFICATS (OGM) A CATALUNYA

ÍNDEX

1. Introducció.....	5
2. Preàmbul.....	6
3. Situació a Catalunya.....	7
3.1. Autoritats competents.....	7
3.2. Mecanismes de coordinació.....	8
3.3. Superfícies de conreu.....	9
4. Resultats a Catalunya, any 2007	11
4.1. Autoritzacions d'utilització confinada (notificacions tipus A) i d'alliberament voluntari (notificacions tipus B) dels OGM.....	11
4.2. Control de llavors dels OGM.....	12
4.3. Assajos de camp sobre coexistència entre els diversos sistemes de producció	13
4.4. Inspeccions a les empreses agroalimentàries	13
4.5. La traçabilitat i l'etiquetatge dels aliments a disposició del consumidor final	15
4.6. Informació i divulgació sobre els OGM	15
5. Referències normatives bàsiques sobre els OGM.....	16
6. Referències bibliogràfiques.....	18

SISTEMA DE VIGILÀNCIA I CONTROL DELS ORGANISMES GENÈTICAMENT MODIFICATS (OGM) A CATALUNYA

01 Introducció

Aquest document és el quart de la sèrie *Sistema de vigilància i control dels organismes genèticament modificats (OGM) a Catalunya*, que elabora el Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, el Departament de Salut, l'Agència Catalana del Consum i l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària.

Durant l'any 2007 no hi ha hagut canvis en les actuacions de les administracions encarregades de la vigilància i control dels OGM, ni s'ha promulgat nova legislació que hagi afectat el programa de vigilància i control dels OGM, per la qual cosa aquest document s'ha centrat en la recollida dels resultats dels diferents programes de vigilància i control dels OGM.

El lector que necessiti aprofundir sobre algun dels temes d'aquest informe pot consultar els documents del 2004, 2005 i 2006 al web de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària.¹

Al final del document es pot consultar una llista amb la normativa principal que regula els OGM (procediments d'autorització per a la producció tant en activitat confinada com per l'alliberació voluntària, o per a la comercialització ja sigui per a cultiu, aliment o pinso, així com la normativa sobre l'etiquetatge i traçabilitat dels OGM) i una relació d'enllaços d'interès sobre la matèria.

---

¹ <http://www.gencat.cat/salut/acsa/Du12/html/ca/dir1312/doc16760.html>

SISTEMA DE VIGILÀNCIA I CONTROL DELS ORGANISMES GENÈTICAMENT MODIFICATS (OGM) A CATALUNYA

02 Preàmbul

D'acord amb l'article 2 de la Llei 9/2003², un OGM és qualsevol organisme, a excepció dels éssers humans, el material genètic del qual ha estat modificat d'una manera que no es produeix de forma natural en l'aparellament o en la recombinació natural, sempre que s'utilitzin les tècniques que s'estableixin reglamentàriament.

Els OGM són organismes vius, capaços de reproduir-se o transferir material genètic, mentre que els productes produïts a partir d'un OGM, han estat processats i no són ni contenen OGM, ja que aquests últims han perdut la capacitat reproductora (per exemple: la lecitina de soja, oli de soja refinat).

Un aliment genèticament modificat (AGM) és aquell que:

- l'aliment **és** un OGM, per exemple, llavor de soja
- l'aliment **conté** un OGM, per exemple, amanida de brots de soja genèticament modificada
- l'aliment **està produït a partir d'un** OGM, per exemple, lecitina de soja procedent de soja genèticament modificada

El mateix és d'aplicació per als pinsos.

Pel que fa als OGM la regulació actual és exhaustiva, i considera des de la recerca bàsica, el desenvolupament d'un OGM (activitat confinada) o experimentació en camp (l'alliberament voluntari sense finalitat comercial) fins a la comercialització dels OGM (ja sigui per al cultiu, la importació o la transformació en diversos productes, aliments, pinsos o ús industrial). Aquestes normes el que pretenen és garantir la protecció de la salut i el medi ambient i assegurar la lliure elecció i circulació de productes genèticament modificats sans i segurs en la UE.

D'acord amb legislació europea, tots els OGM i els productes derivats han de ser avaluats per l'Agència Europea de Seguretat Alimentària (EFSA), abans que la Comissió Europea en pugui autoritzar la comercialització.

Aquesta avaluació es fa cas per cas i pas a pas, és a dir, reduint el confinament o l'aïllament dels OGM i fent que l'alliberació augmenti de forma gradual, pas a pas, però només en cas que l'avaluació de les etapes anteriors, d'acord amb la protecció per a la salut humana i el medi ambient, reveli que pot passar-se a l'etapa següent.

A més a més, tant els aliments com els pinsos modificats genèticament han de complir els reglaments (CE) 1829/2003, i 1830/2003(CE), sobre etiquetatge i traçabilitat, independentment de si contenen o no ADN transgènic o proteïnes derivades de la modificació genètica.

A Catalunya els principals instruments jurídics fan referència a la utilització confinada, a l'alliberament voluntari d'OGM al medi ambient i a la comercialització d'OGM.

03 Situació a Catalunya

3.1. AUTORITATS COMPETENTS

A Catalunya els òrgans responsables en matèria de vigilància i control d'organismes genèticament modificats són:

1. El Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural (DAR), pel que fa a:

- La vigilància i el control de les produccions d'OGM a Catalunya.
- El control del material vegetal de reproducció genèticament modificat, el control de la distribució de llavors.
- El control i la traçabilitat dels ingredients dels pinsos.
- Les inspeccions dirigides a lluitar contra el frau, les falsificacions i altres infraccions similars en l'àmbit de la producció i la comercialització agroalimentàries. Control i traçabilitat de les matèries primes i productes alimentaris transformats.

Organismes responsables

El Servei de Producció Agrícola de la Subdirecció General d'Agricultura de la Direcció General d'Agricultura i Ramaderia (per a les dues primeres funcions esmentades).

El Servei de Producció Ramadera de la Subdirecció General de Ramaderia de la Direcció General d'Agricultura i Ramaderia (per a la tercera funció).

El Servei d'Inspecció i Control Agroalimentari de la Subdirecció General de Qualitat Agroalimentària de la Direcció General d'Alimentació, Qualitat i Indústries Agroalimentàries (per a la darrera funció).

2. L'Agència Catalana del Consum adscrita al Departament d'Economia i Finances, pel que fa a la traçabilitat i l'etiquetatge dels aliments a disposició del consumidor final.

Organisme responsable

El Servei d'Inspecció i Control de Mercat de la Subdirecció General de Disciplina de Mercat.

3. El Departament de Salut, pel que fa a la vigilància i el control dels OGM no autoritzats, principalment a través del Sistema Coordinat d'Intercanvi Ràpid d'Informació (SCIRI).

Organisme responsable

L'Agència de Protecció de la Salut.

SISTEMA DE VIGILÀNCIA I CONTROL DELS ORGANISMES GENÈTICAMENT MODIFICATS (OGM) A CATALUNYA

3.2. MECANISMES DE COORDINACIÓ

La Llei 9/2003, de 25 d'abril, desenvolupada posteriorment pel Reial decret 178/2004, de 30 de gener, estableix el règim jurídic de la utilització confinada, l'alliberament voluntari i la comercialització d'organismes genèticament modificats, i defineix, en els articles 3 i 4, quines són les competències en aquest tema que corresponen a l'Administració general de l'Estat i quines són les competències de les comunitats autònomes.

A Catalunya, les competències corresponents a les comunitats autònomes, estan regulades mitjançant el Decret 152/2003, pel qual s'estableix el règim jurídic per a les actuacions d'utilització confinada i l'alliberament voluntari d'organismes vegetals modificats a Catalunya. Aquest Decret crea la **Comissió Catalana de Bioseguretat (CCBS)** com a l'òrgan consultiu de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, que té la missió de rebre les sol·licituds, analitzar-les i avaluar-les amb caràcter previ a l'autorització de qualsevol activitat amb organismes genèticament modificats, per tal que la utilització no comporti cap perill per a la salut humana ni per al medi ambient. La CCBS està formada per set membres permanents: un representant del DAR que exerceix la presidència, un representant del Departament de Salut, un del Departament de Medi Ambient i Habitatge, un del Departament d'Educació i Universitats, un de l'Agència Catalana del Consum, un altre de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària i un funcionari de la Direcció General d'Agricultura i Ramaderia, que actua com a secretari.

La CCBS es va reunir tres cops durant l'any 2007. Durant les reunions es van estudiar les notifiacions presentades i es van comunicar les novetats sobre els OGM en l'àmbit de la UE, l'Estat espanyol i Catalunya.

Paral·lelament a la Comissió Catalana de Bioseguretat, hem d'assenyalar dues altres comissions en l'àmbit estatal.

- La Comissió Nacional de Bioseguretat (CNBS)³ és l'òrgan consultiu de l'Estat adscrit al Ministeri de Medi Ambient (actualment Ministeri de Medi Ambient, Medi Marí i Rural (MARM), en la qual es comenten i s'informa sobre les notícies de la UE en matèria d'OGM, i també s'informa sobre les autoritzacions que corresponen atorgar a l'Administració general de l'Estat que són autoritzades pel Consell Interministerial d'Organismes Modificats Genèticament (CIOMG) i a les comunitats autònomes. El secretari de la CCBS és el representant de Catalunya de la CNBS.
- La Comissió Nacional de Biovigilància (CNBV)⁴ és l'òrgan de l'Estat adscrit al Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació (actualment MARM), en la qual es comenten i s'informa sobre les polítiques sectorials en matèria d'OGM, en especial amb la funció d'informar sobre l'establiment, el desenvolupament i l'aplicació dels plans de seguiment de varietats modificades genèticament o transgèniques, així com sobre la coexistència entre cultius amb OGM i els cultius convencionals i ecològics. El subdirector d'Agricultura del DAR participa en aquesta Comissió com a representant de Catalunya.

³ Òrgan creat per la Llei 9/2003, de 25 d'abril, per la qual s'estableix el règim jurídic de la utilització confinada, l'alliberament voluntari i la comercialització d'organismes genèticament modificats.

⁴ Òrgan creat pel Reial decret 1697/2003, de 12 de desembre, pel qual es crea la Comissió Nacional de Biovigilància.

3.3. SUPERFÍCIES DE CONREU

La producció comercial d'OGM, com a cultiu, a Catalunya és el blat de moro.

La comercialització per al cultiu de varietats modificades genèticament a Espanya requereix que aquestes s'inscriguin en el Registre de varietats comercials, segons el que estableix l'Ordre de 23 de març de 1998, per la qual es modifica el Registre de varietats comercials.

Cal recordar que, d'acord amb la Llei 30/2006, de 26 de juliol, de llavors i plantes de viver i de recursos fitogenètics, per a la inscripció en el Registre de varietats comercials d'una varietat modificada genèticament, entre altres obligacions, és necessari que la modificació genètica o paquet genètic disposi de l'autorització de comercialització i cultiu a la Unió Europea.

Actualment, a l'Estat espanyol es poden cultivar diferents varietats de blat de moro genèticament modificat amb el paquet genètic MON 810 que els confereix resistència al barrinador del blat de moro, una de les plagues més importants d'aquesta planta a Catalunya. L'octubre de 2007 hi havia registrades unes 53 varietats de blat de moro genèticament modificat resistent a insectes lepidòpters, totes amb el paquet genètic MON 810.

A la taula següent es mostra l'evolució del nombre d'hectàrees cultivades amb blat de moro genèticament modificat.

Any	Superfície (ha)			Modificació genètica	
	Total	GM	GM/total (%)	Bt 176	MON 810
2003	41.625	5.390	12,54		
2004	41.925	16.259	38,78	2.187	14.005
2005	40.745	17.170	42,13	928	16.242
2006	37.871	15.248	40,26	0	15.248
2007	31.945	14.736	46,13%	0	14.736

La superfície sembrada amb blat de moro genèticament modificat a Catalunya durant l'any 2007 s'ha determinat a partir de les dades declarades a la Declaració única de cultius (DUN) presentades pels titulars d'explotacions agràries. D'acord amb la normativa vigent, els titulars d'explotacions que utilitzin varietats genèticament modificades han de declarar els camps sembrats amb aquest tipus de llavor, indicar-ne la varietat i la superfície sembrades per a cadascuna de les localitzacions i concretar-ne el terme municipal, el polígon, la parcel·la i el recinte.

Per a la campanya 2007, la superfície ocupada per varietats autoritzades de blat de moro genèticament modificades va ser 14.736,00 hectàrees, cosa que suposa el 46,13% del total de blat de moro per a gra sembrat a Catalunya.

SISTEMA DE VIGILÀNCIA I CONTROL DELS ORGANISMES GENÈTICAMENT MODIFICATS (OGM) A CATALUNYA

Superfície conreada de blat de moro per a gra a Catalunya (2007), per demarcacions territorials

Demarcació territorial	Superfície de blat de moro (ha)			Varietat GM/total
	(%)			
	Varietat no GM	Varietat GM	Total	
Barcelona	2.387,76	35,20	2.422,96	1,45%
Tarragona	24,28	55,91	80,19	69,72%
Lleida	9.921,12	11.393,03	21.314,15	53,45%
Girona	4.875,95	3.251,86	8.127,81	40,01%
CATALUNYA	17.209,11	14.736,00	31.945,11	46,13%

04 Resultats a Catalunya, Any 2007

4.1. AUTORITZACIONS D'UTILITZACIÓ CONFINADA (NOTIFICACIONS TIPUS A) I D'ALLIBERAMENT VOLUNTARI (NOTIFICACIONS TIPUS B) DELS OGM

A Catalunya, les sol·licituds per realitzar actuacions d'utilització confinada o d'alliberament voluntari sense finalitats comercials, en els casos que sigui competent la comunitat autònoma⁵, s'adreçaran al director general de Producció Agrària i Innovació Rural (actualment director/a d'Agricultura i Ramaderia) del Departament d'Agricultura Alimentació i Acció Rural que és qui resoldrà, amb informe previ i a proposta de la Comissió Catalana de Bioseguretat.

Tipus A. Activitats confinades

Les activitats confinades agrupen totes aquelles activitats amb organismes genèticament modificats que requereixen l'aïllament total respecte a la població i al medi ambient. Això suposa que els organismes amb què es treballen no interactuen amb el medi ambient ni amb les persones. Es obligatori demanar una autorització per realitzar qualsevol operació d'investigació i desenvolupament amb OGM (R+D) o per utilitzar per primera vegada instal·lacions específiques per aquestes activitats.

Les autoritzacions per treballar amb OGM en règim confinat (notificacions tipus A) es van iniciar a Catalunya durant l'any 1993, i és la primera comunitat autònoma a autoritzar aquest tipus d'activitat. Des d'aquell any fins al 2006 a Catalunya s'han autoritzat 28 activitats confinades.

Objecte de les activitats	Activitats autoritzades 1993-2006	Expedients en tràmit 2007
Temàtica agrícola: millores agràries	4	
Investigació bàsica per a aplicacions en sanitat animal	3	
Investigació biogenètica per a la síntesis de proteïnes	9	
Estabulari per a estudis de sanitat humana	6	4
Investigació en biologia bàsica i biomedicina	5	3
Aplicacions industrials	1	
TOTAL	28	7

⁵ Les competències sobre el règim jurídic per a les actuacions d'utilització confinada i d'alliberament voluntari d'organismes vegetals genèticament modificats a Catalunya estan establertes als articles 3 i 4 de la Llei 9/2003 i al Decret 152/2003.

SISTEMA DE VIGILÀNCIA I CONTROL DELS ORGANISMES GENÈTICAMENT MODIFICATS (OGM) A CATALUNYA

Del període 1993-2006 destaca que, de les 28 activitats autoritzades per treballar amb OGM, 4 tenen com a objecte temàtiques agràries, cosa que representa el 14% del total d'activitats, mentre que les 24 restants consisteixen en investigacions biomèdiques, farmacològiques o veterinàries, i són activitats de suport a les anteriors.

L'any 2007 s'han tramitat 7 notificacions, 4 d'estabularis de suport per a la recerca biomèdica, 2 són d'investigacions biomèdiques i 1 d'estudis amb virus com a vectors.

Tipus B. Alliberaments voluntaris

Els alliberaments voluntaris consisteixen a introduir al medi ambient OGM sense emprar mesures específiques d'aïllament, cosa que permet el contacte amb la població i el medi ambient, però garanteix un elevat nivell de seguretat que n'impedeix la dispersió a l'entorn. Majoritàriament inclou els estudis d'adaptació i comportament, en situació real d'OGM, una vegada realitzades les suficients activitats confinades que permetin assegurar la innocuïtat de l'alliberament sobre les persones, els animals i el medi ambient (investigació de camp, assajos demostratius, proves de camp, etc.).

Durant l'any 2007, el DAR va autoritzar un total de 16 notificacions d'alliberament voluntari amb l'informe favorable de la Comissió Nacional de Bioseguretat (CNBS) i de la Comissió Catalana de Bioseguretat (CCBS). Per raons agronòmiques, 6 van ser anul·lades pels sol·licitants i, per tant, durant l'any 2007 s'han autoritzat 10 notificacions d'alliberaments voluntaris a Catalunya, 7 sobre conreus de blat de moro i la resta sobre cotó, amb l'objectiu d'estudiar el comportament agronòmic de varietats genèticament modificades de blat de moro i cotó.

S'han dut a terme visites de seguiment sobre la totalitat de les parcel·les incloses a les notificacions, en diferents fases de creixement de les plantes, verificant el compliment dels protocols i els mètodes de treball descrits als documents de sol·licitud i als requeriments relacionats amb les autoritzacions corresponents.

4.2. CONTROL DE LLAVORS DELS OGM

La vigilància i el control del compliment de la normativa sobre comercialització i etiquetatge de material vegetal de reproducció genèticament modificat es competència del DAR, i es fa a través del Servei de Producció Agrícola.

Les inspeccions que realitza el Servei de Producció Agrícola inclouen el compliment de la normativa sobre distribució i l'etiquetatge de les llavors genèticament modificades, i la determinació de la presència de transgènesi en llavors comercials no modificades genèticament.

Inclouen les activitats següents:

- a) El control de la distribució de llavors de varietats autoritzades de blat de moro genèticament modificat (inscrites al Registre de varietats comercials o per a autoritzacions provisionals de comercialització (APC), mitjançant la recepció i la verificació de les declaracions presentades al DAR pels distribuïdors autoritzats de dites llavors.

- b) El control de la distribució de llavors de varietats de blat de moro en fase de registre. Inclou la comprovació del volum de llavors per sembrar i les localitzacions exactes dels camps sembrats.
- c) El control de la presència de transgènesi en llavors de varietats autoritzades de blat de moro no modificats genèticament (convencional) certificades a Catalunya.
- Realització d'anàlitiqes per a la detecció d'OGM al 100 % dels lots certificats a Catalunya.
  - Realització d'anàlitiqes per a la detecció d'OGM entre el 20-50% dels lots de llavors de blat de moro reprecintats a Catalunya.

Durant l'any 2007 s'han mostrejat 50 lots de llavors de blat de moro no modificat genèticament, certificats o reprecintats a Catalunya. D'aquests, s'ha detectat presència de transgènesi en 4, sempre inferiors al 0,5%.

4.3. ASSAJOS DE CAMP SOBRE COEXISTÈNCIA ENTRE ELS DIVERSOS SISTEMES DE PRODUCCIÓ

Conveni d'encàrrec de serveis entre el DAR i l'IRTA per dur a terme un assaig de camp amb blat de moro genèticament modificat, a fi d'estudiar l'eficiència i la fiabilitat dels mètodes de presa de mostres per a la detecció dels OGM en conreus de blat de moro i determinar un sistema de mostreig simplificat per detectar i quantificar la presència d'OGM en camps convencionals.

4.4. INSPECCIONS A LES EMPRESES AGROALIMENTÀRIES

4.4.1. Inspeccions a les empreses d'alimentació animal

El Servei de Producció Ramadera de la Subdirecció General de Ramaderia del DAR fa inspeccions per comprovar el compliment de la normativa sobre traçabilitat i seguretat dels components dels pinsos i també sobre l'etiquetatge dels productes comercialitzats.

L'inspector del DAR es presenta a l'establiment de producció, de fabricació o de distribució de pinsos, comprova la traçabilitat documental dels ingredients susceptibles de contenir o provenir d'organismes genèticament modificats. Principalment es tracta de fer el seguiment del gra de blat de moro i dels seus derivats (com ara farines) i se'n prenen mostres.

Les mostres recollides, degudament precintades, són enviades al Laboratori de Sanitat Vegetal, dependent de la Subdirecció General d'Agricultura del DAR, per determinar si hi ha elements transgènics.

El Pla de control d'alimentació animal per a l'any 2007 incloïa la presa de mostres de matèries primeres per a pinsos. Se'n van obtenir 109 mostres per determinar-hi la presència d'OGM. Durant l'any 2007 només s'han detectat 9 irregularitats a matèries primeres, respecte al compliment de la normativa d'etiquetatge d'OGM.

SISTEMA DE VIGILÀNCIA I CONTROL DELS ORGANISMES GENÈTICAMENT MODIFICATS (OGM) A CATALUNYA

Nombre de determinacions per detectar la presència d'OGM, per mostra i tipus de producte

Producte	Nombre de mostres del Pla	Nombre de mostres analitzades per a OGM
Matèries primeres	450	106
Pinso	1.452	3
Additius i premescles	18	0
TOTAL	1.914	109

4.4.2 Inspeccions a les empreses d'alimentació humana

Les inspeccions en matèria de lluita contra el frau en la producció i la comercialització agroalimentària són dutes a terme pel Servei d'Inspecció i Control Agroalimentari de la Subdirecció General de Qualitat Agroalimentària.

Aquesta unitat, mitjançant un detallat programa anual d'inspeccions, posa en pràctica tot un seguit d'actuacions orientades cap a la detecció de fraus, falsificacions i enganys.

Aquestes actuacions es fonamenten en l'anàlisi i l'explotació de la comptabilitat material de les empreses per tal d'obtenir proves que evidencien falsificacions, enganys i adulteracions, tècnica que, en el cas de determinats productes OGM, és l'única tècnica vàlida (per exemple, olis). També es fan servir les tècniques analítiques (ADN) sobretot com a element complementari de les tècniques d'anàlisi documental.

Durant l'any 2007 s'han practicat 13 inspeccions a empreses alimentàries i en tres de les quals es van detectar infraccions relacionades amb els OGM; la investigació de l'origen de les partides no conformes a través de la traçabilitat dels productes i al llarg de la cadena comercial va portar a detectar les infraccions comeses per aquests operadors.

Les infraccions constatades són la manca d'indicació en l'etiquetatge del caràcter d'OGM de diverses partides d'oli de soja, infracció que es combinava amb altres infraccions, ja que s'afegia un colorant prohibit i també hi havia una omisió de la denominació de venda de l'oli de soja presumptament per simular que el producte era oli d'oliva en els establiments d'hostaleria. Aquest frau es va detectar en dues empreses envasadores d'oli. Així mateix, es va detectar la manca d'indicació del caràcter d'OGM en lecitina de soja destinada al consumidor final.

Els productes investigats són productes que es destinen directament al consumidor, com són els derivats del blat de moro i els derivats de la soja (olis vegetals, lecitines de soja, derivats proteics de la soja). Així mateix, també s'han investigat les farines de cereals i els derivats proteics de la soja que són utilitzats com a matèries primeres en el sector de la paneteria i brioixeria i en el sector dels productes carnis respectivament.

L'anàlisi i l'explotació dels elements de la traçabilitat de les empreses investigades ha estat complementat per la presa de mostres oficial per determinar-ne analíticament l'ADN. En total s'han pres 24 mostres, les quals eren correctes respecte a la indicació d'OGM.

Pel que fa a les mostres preses, cal dir que s'ha investigat la procedència de la soja, del blat de moro i del blat transgènics, i les anàlisis s'han realitzat al Laboratori Arbitral Agroalimentari ctra. de la Coruña, km 10,7 28023, Madrid.

4.5. LA TRAÇABILITAT I L'ETIQUETATGE DELS ALIMENTS A DISPOSICIÓ DEL CONSUMIDOR FINAL

L'Agència Catalana del Consum va dur a terme l'any 2007, dins de la campanya de control sistemàtic d'aliments, la recollida de 35 mostres a la província de Barcelona susceptibles de contenir ingredients modificats genèticament. De les 35 mostres, només una va donar positiu, és a dir, es va detectar la presència de contingut transgènic en un percentatge superior al 0,9% i no s'indicava la presència a l'etiquetatge. Es va procedir a comunicar l'expedient corresponent a aquesta mostra positiva a la comunitat autònoma a on té la raó social l'empresa responsable del producte.

Les mostres van ser analitzades pel Laboratori del Centre Nacional d'Alimentació (CNA), adscrit a l'Agència Espanyola de Seguretat Alimentària i Nutrició (AESAN).

Durant l'any 2007 el Departament de Salut, a través del Sistema Coordinat d'Intercanvi Ràpid d'Informació (SCIRI), va rebre dues notificacions de productes que havien estat distribuïts a Catalunya, per haver detectat presència d'OGM no autoritzats. Concretament, es va detectar arròs modificat LL62 en arròs basmati integral procedent dels Estats Units i arròs modificat BT 63 en fideus d'arròs d'origen no identificat que va entrar a la UE via els Països Baixos. En tots dos casos es va requerir la retirada del producte del mercat i es van fer retornar a l'origen.

4.6. INFORMACIÓ I DIVULGACIÓ SOBRE ELS OGM

- 29es Jornades de Productes Fitosanitaris. Barcelona, 22 i 23 d'octubre de 2007. Taula rodona sobre cultius transgènics en la sanitat vegetal.
- ACSA: edició i distribució de 1.000 exemplars del document *Sistema de vigilància i control dels organismes genèticament modificats (OGM) a Catalunya, any 2006*.
- BEC núm. 8, agost de 2007, volum XXVIII ISSN 0211-6340. Els organismes genèticament modificats com a aliments i pinsos a Catalunya.
- Situació dels organismes genèticament modificats a Catalunya. Marc regulador. Sant Esteve d'en Bas (10.06.2007).

05 Referències normatives bàsiques sobre els OGM

- Directiva 90/219/CEE del Consell, de 23 d'abril de 1990, relativa a la utilització confinada de microorganismes genèticament modificats (DOCE L núm. 007, de 10.1.1991).
- Directiva 98/81/CE del Consell, de 26 d'octubre de 1997, per la qual es modifica la Directiva 90/219/CEE, relativa a la utilització confinada de microorganismes genèticament modificats (DOCE L núm. 330, de 5.12.1998).
- Reglament (CE) núm. 258/1997 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 de gener de 1997, sobre nous aliments i nous ingredients alimentaris (DOCE L núm. 043, de 14.2.1997).
- Directiva 2001/18/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de març de 2001, sobre l'alliberament intencional al medi ambient d'organismes genèticament modificats, per la qual es deroga la Directiva 90/220/CEE del Consell (DOCE L núm. 106, de 17.04.2001).
- Recomanació de la Comissió, de 23 de juliol de 2003, sobre les directrius per a l'elaboració d'estratègies i millores pràctiques nacionals amb la finalitat de garantir la coexistència dels conreus modificats genèticament amb l'agricultura convencional i ecològica (notificada amb el número C (2003) 2624, DOUE L núm. 189, de 29.7.2003).
- Reglament (CE) núm. 1829/2003 del Parlament Europeu i del Consell, de 22 de setembre de 2003, sobre aliments i pinsos genèticament modificats (DOUE L núm. 268, de 18.10.2003).
- Reglament (CE) núm. 1830/2003 del Parlament Europeu i del Consell, de 22 de setembre de 2003, relatiu a la traçabilitat i l'etiquetatge d'organismes genèticament modificats i a la traçabilitat dels aliments i pinsos produïts a partir d'aquests, pel qual es modifica la Directiva 2001/18/CE (DOUE L núm. 268, de 18.10.2003).
- Reglament (CE) núm. 1946/2003 sobre moviments transfronterers d'organismes modificats genèticament (DOUE L 287 de 25.11.2003)
- Reglament (CE) núm. 641/2004 de la Comissió, de 6 d'abril de 2004, sobre les normes de desenvolupament del Reglament (CE) núm. 1829/2003 del Parlament Europeu i del Consell, pel que fa a la sol·licitud d'autorització de nous aliments i pinsos genèticament modificats, la notificació de productes existents i la presència accidental o tècnicament inevitable de material genèticament modificat l'avaluació de risc del qual hagi estat favorable (DOUE L núm. 102, de 7.4.2004).

- Reglament (CE) núm. 65/2004 de la Comissió, de 14 de gener de 2004, pel qual s'estableix un sistema de creació i assignació d'identificadors únics als organismes genèticament modificats (DOUE L núm. 10, de 16.1.2004).
- Recomanació 2004/787/CE de la Comissió, de 4 d'octubre de 2004, relativa a les directrius tècniques de mostreig i detecció d'organismes genèticament modificats i de material produït a partir d'organismes genèticament modificats, com a productes o incorporats a productes en el marc del Reglament (CE) núm. 1830/2003 (DOUE L núm. 348, de 24.11.2004).
- Reglament (CE) núm. 1981/2006 de la Comissió, de 22 de desembre de 2006, sobre les normes de desenvolupament de l'article 32 del Reglament (CE) núm. 1829/2003 del Parlament Europeu i del Consell, pel que fa al laboratori comunitari de referència per als organismes modificats genèticament (DOUE L núm. 368, de 23.12.2006).
- Llei 9/2003, de 25 d'abril, per la qual s'estableix el règim jurídic de la utilització confinada, l'alliberament voluntari i el comerç d'organismes genèticament modificats (BOE núm. 100, de 26.4.2003).
- Reial decret 1697/2003, de 12 de desembre, pel qual es crea la Comissió Nacional de Biovigilància (BOE núm. 310, de 12.12.2003)
- Reial decret 178/2004, de 30 de gener, pel qual s'aprova el Reglament general per al desplegament i l'execució de la Llei 9/2003, de 25 d'abril, per la qual s'estableix el règim jurídic de la utilització confinada, l'alliberament voluntari i el comerç d'organismes genèticament modificats (BOE núm. 27, de 31.1.2004).
- Llei 30/2006, de 26 de juliol, de llavors i planters de vivers i de recursos filogenètics (BOE núm. 178, de 27.7.2006)
- Llei 26/2007, de 23 d'octubre, de responsabilitat mediambiental (BOE núm. 255, de 24.10.2007).
- Decret 152/2003, de 23 de juny, pel qual s'estableix el règim jurídic per a les actuacions d'utilització confinada i d'alliberament voluntari d'organismes vegetals genèticament modificats a Catalunya (DOGC núm. 3917, de 3.7.2003).

06 Referències Bibliogràfiques

Per a més informació, podeu consultar els documents o els webs següents (les adreces electròniques eren accessibles amb data 3 de novembre del 2008):

- DG SANCO. Aliments i pinsos genèticament modificats. Informació sobre quins són els aliments i els pinsos genèticament modificats autoritzats o pendents d'autorització i quin és el procés d'autorització d'un aliment o pinso genèticament modificat, com també normativa sobre l'etiquetatge i la traçabilitat dels OGM i dels aliments genèticament modificats.⁶
- DG SANCO. Plantes i llavors genèticament modificades.⁷
- Document de preguntes i respostes sobre el Reglament dels OGM a la UE.⁸
- Autoritat Europea de Seguretat Alimentària, grup científic sobre organismes genèticament modificats.⁹
- EFSA. Guidance document for the risk assessment of genetically modified plants and derived food and feed by the Scientific Panel on Genetically Modified Organisms (GMO), incloent-hi un esborrany actualitzat el 2008.¹⁰
- Joint Research Centre (JRC) de la Comissió Europea. S'hi pot consultar informació sobre tots els assajos de camp amb organismes genèticament modificats que es fan a Espanya i en la resta de països de la Unió Europea i informació sobre el Laboratori Comunitari de Referència per a Aliments i Pinsos Genèticament Modificats.¹¹
- Biotecnologia moderna dels aliments, la salut i el desenvolupament humà: estudi basat en l'evidència. Departament d'Innocuïtat Alimentària, Organització Mundial de la Salut.¹²
- Protocol de Cartagena sobre seguretat de la biotecnologia del Conveni sobre la Diversitat Biològica.¹³
- Agència Espanyola de Seguretat Alimentària.¹⁴
- Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí. Qualitat i avaluació Ambiental. Organismes genèticament modificats. Informació sobre la Comissió Nacional de Bioseguretat i el Consell Interministerial d'OGM, Informació sobre les notificacions i autoritzacions sobre activitats confinades i alliberament voluntari a l'Estat espanyol, informació sobre les varietats comercials de llavors autoritzades a Espanya dels OGM.¹⁵
- Comissió del Codex Alimentarius¹⁶
- Agència Catalana del Consum¹⁷

-
- ⁶ http://ec.europa.eu/food/food/biotechnology/gmfood/index_en.htm.
  - ⁷ http://ec.europa.eu/food/plant/gmplants/index_en.htm.
  - ⁸ http://ec.europa.eu/food/food/biotechnology/gmfood/qanda_en.htm.
  - ⁹ <http://www.efsa.europa.eu/en/science/gmo.html>.
  - ¹⁰ http://www.efsa.europa.eu/EFSA/efsa_locale-1178620753812_1178620775747.htm
  - ¹¹ <http://gmo-crl.jrc.ec.europa.eu/>
  - ¹² http://www.who.int/foodsafety/publications/biotech/biotech_sp.pdf.
  - ¹³ <http://www.biodiv.org/doc/legal/cartagena-protocol-es.pdf>.
  - ¹⁴ <http://www.aesan.msc.es/aesa/web/AesaPageServer?idcontent=5157&idpage=42>
  - ¹⁵ http://www.mma.es/portal/secciones/calidad_contaminacion/omg/
  - ¹⁶ <http://www.codexalimentarius.net/web/biotech.jsp>
  - ¹⁷ http://www.consum.cat/temes_de_consum/alimentstransgenics/index_es.html

© Generalitat de Catalunya.
Document elaborat per:

Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural
Departament de Salut
Agència Catalana del Consum
Agència Catalana de Seguretat Alimentària

Primera edició: Barcelona, gener de 2009
Tiratge: 1.000 exemplars
Dipòsit legal: B-9374-2009
Assessorament lingüístic: Secció de Planificació lingüística del Departament de Salut
Maquetació i impressió: Lacetania
ISSN: 2013 – 3758

Document editat per: